

Koristi i pouke iz Lukmanovih savjeta sinu (Meka)

Hatib: dr. Bender ibn Abdulaziz Belila

14. džumadel-ula 1441. po Hidžri / 10. januar 2020.

Hvala Allahu, Koji je objavio Kur'an i mudrost, Darežljivom i Milostivom. Tebi pripada hvala, Gospodaru, Koji otklanjaš zastore tmine i brige. Svjedočim da nema boga osim Allaha, Jedinog, Koji druga nema, i svjedočim da je naš vjerovjesnik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Njegov rob i poslanik. Allah, džellešanuhu, usavršio je vjeru i upotpunio Svoju blagodat prema nama objavom šerijata, i učinio nas, preko našeg Poslanika, najboljim ummetom, neka su na njega Allahova milost, blagoslov i mir, i na njegovu porodicu i ashabe, sve dok se smjenjuju svjetlost i tama.

O muslimani, bojte se Allaha, i iskoristite životni vijek prije nego on prođe, i neka vas ne zavede život na ovom svijetu, svojim ukrasima i blještavilom, a koliko je samo ljudi on obmanuo, zaveo, a zatim uništio. "... i izbacilo ono što je u njoj, i potpuno se isprazni." (El-Inšikak, 4)

Smrt ima svoje "zamke", a ahiret svoje zastoje. Strahujte za svoja dobra djela, stidite se loših djela, požurite svome Gospodaru prije nastupanja određenog roka.

O muslimani, u uputama mudrog Kur'ana zaista je pouka za razumom obdarene, i svjetlost od Allahove uzvišene svjetlosti, kojom On upućuje koga hoće od Svojih robova, a u njihovoj dubini kriju se tajne i čuda koja niko ne može u potpunosti obuhvatiti i spoznati, a nije ni čudo, jer one su govor Mudrog i Sveznajućeg. Uzvišeni kaže: "... a ti, zaista, primaš Kur'an od Mudrog i Sveznajućeg!" (En-Neml, 6) Najbolje upute su one koje dolaze iz riznice mudrosti i koje su "odjevene" u odoru blagosti i milosti. Ova istina jasno se manifestuje kroz primjer mudrog Lukmana, dobrog čovjeka, o kojem nas Uzvišeni obavještava u Kur'anu, a u čijem srcu je On dao da "provriju" izvori mudrosti, a zatim se poput pitke vode preliju preko njegovog jezika u vidu mudrih i nadahnutih poruka.

Lukmanova mudrost postala je primjer među ljudima. Kako li je samo lijepa ta riznica i taj izvor mudrosti! Uzvišeni kaže: “A Mi smo Lukmanu mudrost darovali: ‘Budi zahvalan Allahu! Ko je zahvalan, čini to u svoju korist, a ko je nezahvalan – pa, Allah je, zaista, neovisan i hvale dostojan.’” (Lukman, 12)

Zatim je Allah spomenuo deset Lukmanovih uputa sinu, a to su doista dragocjene i uzvišene upute, dalekosežne i mudre, koje su objedinile sva svojstva dobra i dobrote. Uzvišeni kaže: “Kada Lukman reče sinu svome, savjetujući ga: ‘O sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, velika nepravda’” (Lukman, 13).

Upute počinju isticanjem Allahovog prava i njegove prednosti nad pravom Njegovih robova. Njegovo pravo je prvo i najvažnije pravo, a to je pravo tevhida – iskrenog obožavanja i klanjanja samo Njemu Jedinom, čistog od svih primjesa širka, idolatrije, mnogoboštva. Nijedan čovjek ne može se spasiti i uspjeti osim putem tevhida, u suprotnom bit će kao “onaj koji je s neba pao i koga su ptice razgrabile, ili kao onaj kojeg je vjetar u daleki predio odnio”.

Lukman je istakao pitanje širka i nazvao ga je “velikom nepravdom“, jer se njime u jednaku ravan stavljaju Stvoritelj i stvorenje, Onaj Ko svime upravlja i onaj koji ničim ne upravlja. Kako se stvorenje može pognuti i poniziti pred sebi sličnim stvorenjem, koje ne može sebi nikakvu korist donijeti niti od sebe štetu otkloniti, i koje ne posjeduje ni smrt ni život ni proživljenje.

Okreni se, o muslimanu, Onome Koji te je spasio od robovanja robovima, i oslobodio od robovanja tebi sličnima i sačuvao te od klanjanja kipovima.

Allahovi robovi, nijedno pravo, poslije Allahovog, nema toliku težinu kao što je to pravo roditelja, i zato se ono uporedo spominje s Allahovim pravom. Uzvišeni kaže: “Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi, a njeno zdravlje trpi, i odbija ga u toku dvije godine. Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim, Meni će se svi vratiti.” (Lukman, 14)

Allahu moj, koliko je ispruženih roditeljskih ruku, koliko je brižnih roditeljskih očiju, koliko čeznutljivih roditeljskih srca? Kakva je to požrtvovanost? Koji je to izvor brige i dobrote? Majka prolazi teškoću za teškoćom, napor za naporom, ali joj to samo povećava nježnost, ljubav i brigu. Ona je okrilje za potomstvo, ukras života, cvijet Dženneta, kuća dobrote, utočište slabima i stjecište blagosti.

O muslimani, ako roditelji budu tražili od djeteta da Allahu pripiše nekoga kao druga, njihovo pravo na dobročinstvo i lijep odnos prema njima i dalje ostaje, ali dijete nije dužno izvršiti njihovu naredbu i učiniti grijeh prema Allahu i pripisati Mu druga. Koje je poštovanje prema roditeljima veće od ovog poštovanja, i koja su pažnja i briga veće od ove brige i pažnje? Uzvišeni kaže: “A ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se, na ovome svijetu, velikodušno ponašaj, a slijedi put onoga koji se iskreno Meni obraća; Meni ćete se poslije vratiti i Ja ću vas o onome što ste radili obavijestiti.” (Lukman, 15)

Lukman nastavlja savjetovati svoga sina, riječima punim topline, nježnosti i ljubavi: “O sinko moj, dobro ili zlo, teško koliko zrno gorušice, bilo u stijeni ili na nebesima ili u zemlji, Allah će na vidjelo iznijeti, jer Allah zna najskrivenije stvari, On je Sveznajući.” (Lukman, 16)

Ovim riječima Lukman mu je rekao: “Budi svjestan Božije sveprisutnosti, u tajnosti i javnosti, i pazi se da ne budeš tamo gdje On prezire, a da budeš tamo gdje On voli, jer On sve zna o tebi i svjedok je svakog tvog koraka. Njemu ništa nije skriveno, bez obzira koliko bilo malo.” Tako mi Allaha, ovaj njegov savjet postavljen je na pravo mjesto. Lukman, Allah mu se smilovao, započeo je svoje upute savjetom o najvećoj dužnosti, čistom tevhidu – vjerovanju u jednog Boga, zatim ga je podsjetio na djelo srca i njegovo čišćenje, koje se smatra najčasnijim i najplemenitijim djelom kod Allaha, jer Allah ne gleda u izgled i likove, nego gleda u srca i djela.

O muslimani, Lukman, Allah mu se smilovao, učio je svoga sina najljepšim manirima, plemenitim osobinama i istinskim vrijednostima. Kada je završio s pojašnjenjem čistog vjerovanja i iskrenog obožavanja Allaha, prešao je na najčasnije srčano djelo –

svijest o Allahovom sveznanju i nadzoru i ono što proizlazi iz njega, strah od Allaha i nada u Njegovu milost, a zatim je spomenuo tjelesna djela, izdvojivši najvrednije i najvažnije djelo, obavljanje namaza. Uzvišeni kaže: “O sinko moj, obavljaj molitvu” (Lukman, 17)

Namaz je obilježje vjernika, odmor pobožnjaka i radost očiju poniznih. U islamskom vjerezakonu ustanovljen je u najpotpunijoj i najljepšoj formi, koju je Uzvišeni propisao za Svoje robove. Namaz sadrži hvalu i zahvalnost, slavljenje i veličanje, svjedočenje istine, stajanje pred Gospodarom, ponizno i predano, onako kako stoji onaj koji je potčinjen i podređen nečijoj volji, skrušenost i približavanje Allahu, kroz razgovor s Njim, poginjanje leđa iz poniznosti, strahopoštovanja i odanosti, zatim uspravljanje i pripremanje za čin poniznosti potpuniji od prethodnog – sedždu spuštanje lica, najuzvišenijeg dijela tijela, na tlo, iz strahopoštovanja prema Njemu i priznanja Njegove veličine i moći. Njegovo srce se predalo, a njegovo tijelo se ponizilo. Zatim se podiže sa sedžde i kratko sjedi između dvije sedžde, veliča i spominje Allaha, iskazuje Mu poniznost, traži od Njegovog dobra, i vraća se u stanje potpune poniznosti i skrušenosti, i tako sve dok ne završi namaz. Prije toga, na zadnjem sjedenju, veliča Allaha, donosi selame i salavate na Njegovog Vjerovjesnika i Njegove dobre robove, zatim traži od Allaha Njegovo dobro i blagodati. Koji to ibadet može biti ljepši, potpuniji i časniji od ovog ibadeta?

O vjernici, nakon što je Lukman poučio svoga sina osnovnim vrlinama koje ga upotpunjavaju kao čovjeka i vjernika, prešao je na uputu, savjet koji će mu pomoći da pozitivno djeluje na druge, jer je najbolji čovjek onaj koji upotpuni sebe i pozitivno djeluje na druge, a to su riječi Uzvišenog: “... i traži da se čine dobra djela, a odvrćaj od hrđavih” (Lukman, 17).

Dobro djelo je sveobuhvatan naziv za svako dobro koje vole ljudske duše, a hrđavo djelo je sveobuhvatan naziv za svako zlo koje preziru ljudske duše. Prema tome, ovo je uputa kojom se preporučuje pozivanje da se čine sve vrste dobra i ukazivanje na opasnost svih vrsta zla. Zbog toga je ovaj princip – podsticanje na činjenje dobra i odvrćanje od zla – temelj dobrote i tajna odlikovanosti ummeta Muhammeda,

sallallahu alejhi ve sellem, kao što kaže Uzvišeni: “Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio: tražite da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćate, i u Allaha vjerujete. A kad bi sljedbenici Knjige ispravno vjerovali, bilo bi bolje za njih; ima ih i pravih vjernika, ali, većinom su nevjernici.” (Ali Imran, 110)

Nakon toga, savjetuje ga: “... i strpljivo podnosi ono što te zadesi – dužnost je tako postupiti” (Lukman, 17)- Ovo je jasna uputa o obavezi njegovanja strpljivosti u svakom djelu koje se čini u ime Allaha. Obavljanje namaza, u njegovoj potpunoj formi, s obaveznim radnjama (farzovima), sastavnim dijelovima (ruknovima), rukūom, sedždom i skrušenošću, zahtijeva strpljivost, samokontrolu i ulaganje truda, i zato je namaz težak, osim poslušnima. Također, podsticanje na činjenje dobra i odvrćanje od zla zahtijeva strpljivost i podnošenje neugodnosti. Duša, u ovom polju, nema šta tražiti za sebe.

O muslimani, posljednje što se navodi u ovim vrijednim savjetima jesu upute o odnosu i ponašanju prema sebi i drugim ljudima, nakon što je na početku pojašnjena suština odnosa prema Gospodaru, u vjerovanju i djelima. O odnosu čovjeka prema ljudima, Uzvišeni kaže: “I, iz oholosti, ne okreći od ljudi lice svoje i ne idi zemljom nadmeno, jer Allah ne voli ni gordog ni hvalisavog.” (Lukman, 18)

Upozorio ga je da, iz oholosti, ne okreće svoje lice od ljudi, i da ne hodi zemljom nadmeno, što je metafora za samodivljenje, samoljublje i hvalisanje, a na indirektan način savjetovao ga je da bude ponizan, skroman i blage naravi, jer su to vrline kojima se najlakše postiže Allahova ljubav i ljubav stvorenja.

Neki su učenjaci rekli o umišljenim ljudima: “Kada neko od njih nauči dva pitanja, ili pred njega sjednu dva učenika, ili dobije upravu nad nečim, počne se šepuriti i hodati nadmeno, kao da se svojim tjemenom ‘očešao’ o nebo.”

Prolaze pored ovih ajeta, kao da ne znaju za njih, a kakvu korist ima čovjek koji uči ili kome se uči Kur’an a između njegovog srca i Kur’ana su doline i doline.

Zatim se, u njegovim savjetima, govori o ličnim kvalitetima, koje bi svaki čovjek trebao posjedovati, a to su riječi Uzvišenog: "U hodu budi odmjeran, a u govoru ne budi grlat; ta najneprijatniji glas je revanje magarca!" (Lukman, 19)

To je vrlo važan bonton, kojim se čovjek navikava na plemenito ponašanje, da u hodu bude odmjeran, ni previše spor, a ni previše brz, čime se želi skrenuti pažnja na odmjeranost u svim ostalim stvarima, i da snizi svoj glas, jer je podizanje glasa, bez bilo kakve potrebe, ružno i odvratno djelo, a dovoljno mu je ružnoće i odvratnosti to što nalikuje revanju magarca. Pred vama su, brižni roditelji, ovi vrijedni savjeti i upute, prihvatite ih snažno, neka vam budu putokazi na putu odgoja i popravljajnja.

Donosite salavate na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, podarenu milost i nepresušnu blagodat, to vam je naredba od vašeg Gospodara, Koji je objavio: "Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljte mu pozdrav!" (El-Ahzab, 56)

Allah podario blagoslov meni i vama u časnom Kur'anu, i okoristio mene i vas njegovim ajetima i mudrom opomenom. Rekoh ovo i od Allaha Uzvišenog tražim oprost za sebe, vas i sve muslimane od svakog grijeha, a tražite i vi, On mnogo prašta i milostiv je.

